

DIE TWEE SWAARDE IN OORLOG: GILLETTE TEEN WILKINSON

My pa was maar vyf jaar oud.

Die familie het in ’n bergdorpie gewoon wat oor die vlakte onder uitgekyk het. Van die kliphuise af het die wêreld ver gelyk, en tog het elke gebeurtenis uiteindelik die berg uitgeklim.

Hulle het ’n bok by ’n vakbondman gekoop. Die dier het eens inkomste opgelewer, maar die eienaar het besluit om dit te verkoop.

Elke oggend het my ouma probeer om dit te melk.

Daar was nooit genoeg nie.

My pa wou ontbyt hê, soos alle kinders. Dus het daar ’n koppie op die tafel verskyn: oudbakke brood, ’n bietjie bokmelk en bergwater wat bygegooi is sodat dit een dag langer kon hou.

Dit was oorlog voordat iemand dit oorlog genoem het.

Met dagbreek het hy ’n entjie van die huis af na ’n klein pleintjie gestap en na die hemel gekyk.

Van daar af het hy die konflik dopgehou asof dit ’n speletjie was.

Vliegtuie het oor die horison gevlieg. Sirenes het van die vlakte af weergalm. Bomme het op vliegvelde en militêre installasies geval. Die grootmense het gefluister, maar die kinders het opgekyk.

Die Tweede Wêreldoorlog het begin.

Dit het almal betrek.

Tog sou twee gebeure, duisende myl van mekaar, uiteindelik in ’n skeermeslemmetjie bymekaarkom.

Die Duitsers het op Britse aanvalle gereageer deur Londen en ander groot stede te bombardeer. Fabrieke het produksie vertraag. Voorrade het skaars geword. Selfs die beroemde Wilkinson Sword-lemme het van die rakke begin verdwyn.

Terselfdertyd het Britse magte in Afrika geveg.

Daar het hulle duisende gevangenes geneem.

’n Leër kan honger verdra.

’n Leër kan hitte verdra.

Wat dit nie kan verdra nie, is siekte.

Die eerste ritueel wat op baie gevangenes afgedwing is, was nie ’n toespraak, ’n parade of selfs ’n inenting nie.

Dit was ’n skeerbeurt.

’n Skoon gesig het minder parasiete, minder infeksies en groter beheer beteken.

In die eerste maande het almal na die Swaarde gesoek.

Die Swaarde was nie daar nie.

Londen kon nie genoeg daarvan verskaf nie.

Toe het Amerika ingetree.

Skepe het die oseane oorgesteek, gelaai met kos, brandstof, toerusting en, tussen talle ander dinge, skeermeslemmetjies.

Binne die gevangenekampe het ’n subtiele verandering plaasgevind.

Mans het opgehou om vir die Swaarde te vra.

Hulle het begin vra vir ’n Gillette.

Soos die Eerste Wêreldoorlog gehelp het om Wilkinson Sword beroemd te maak, het die Tweede Wêreldoorlog gehelp om Gillette in ’n alledaagse woord te verander.

’n Handelsmerk het ’n taal geword.

Jare later, toe gevangenes, soldate en werkers huis toe teruggekeer het, na Italië, Frankryk, Egipte, Griekeland of waarheen die noodlot hulle ook al geneem het, het hulle die naaste winkel binnegestap en nie vir ’n skeermeslemmetjie gevra nie.

Hulle het gesê:

“Gee my ’n Gillette.”

Dit was die stryd wat saak gemaak het.

En die Twee Swaarde het dit verloor.

Ferdinando